

TESKON 2013 DÜZENLENDİ

TMMOB Makina Mühendisleri Odası (MMO) tarafından İzmir Şube yürütücülüğünde düzenlenen, ana teması “Yarının Binaları: Enerji, Konfor, Çevre ve Ekonomi” olarak belirlenen 11. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi - TESKON 2013, MMO Tepekule Kongre ve Sergi Merkezi’nde binlerce kişinin katılımıyla gerçekleştirildi.

17-20 Nisan 2013 tarihleri arasında düzenlenen 11. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi, 4 gün boyunca konuklarına dolu dolu bir program sundu.

Kongre ve fuar etkinliklerinin tamamı MMO Tepekule Kongre ve Sergi Merkezi’nde bulunan 9 salon ve fuar alanında gerçekleştirildi ve kongre 16 kurum ve kuruluş ile 15 üniversite tarafından desteklendi. TESKON 2013’de toplam 53 oturumda 165 adet bildiri sunuldu.

11. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi’nde toplam 8 sempozyum, 6 seminer, 16 kurs, 1 panel, 4 çalıştay, 2 açılış konferansı ve 2 sabah toplantısı gerçekleştirildi. Kongreyle paralel olarak tasarlanan ve Hannover Messe Sodeks Fuarcılık A.Ş. tarafından aynı tarihlerde gerçekleştirilen TESKON+SODEX Fuarına toplam 1760 m² net stand alanında, sektörde ürün ve hizmet üreten temsilcilikleriyle birlikte 144 kuruluş katıldı.

Oturumlarda, tesisat mühendisliği alanındaki bilimsel, teknolojik gelişmeler ve uygulamalar ile sektörde yapılan AR-GE çalışmalarının tanıtıldığı, bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı bildiriler sunuldu. Bilimsel/Teknolojik Çalışmalar başlıklı oturumlarda, tesisat mühendisliği ve ilgili alanlarda uluslararası ölçekte yenilik getiren teorik veya deneysel özgün

araştırma sonuçları sunulurken, seminer ve sempozyumlarda ise uluslararası ölçekte yapılmış uygulama ve araştırmalar tartışıldı.

11. Kongre, bina fiziği, binalarda enerji performansı, yüksek performanslı binalar, jeotermal enerji, iç hava kalitesi vb. alanlarda disiplinler arası ortak çalışmaların sunulduğu önemli bir platform haline geldi.

KONGRE AÇILIŞ KONUŞMALARI

Kongrenin açılış konuşmaları, MMO İzmir Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Özsakarya, Kongre Yürütme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Gülden Gökçen Akkurt, SODEX Fuarcılık Adına Hannover Messe Yönetim Kurulu Başkanı Murat Demirtaş, MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar, TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğancı, İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörü Prof. Dr. Mustafa Güden ve sektör dernekleri adına Türk Tesisat Mühendisleri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Bahri Türkmen tarafından yapıldı.

MMO İzmir Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Özsakarya, önceki tesisat kongreleriyle ilgili bilgi vererek özetle şöyle konuştu: “Bugün 4 binden fazla meslektaşımızın çalışma yürüttüğü Tesisat Mühendisliği

disiplini, yaşamımızın her alanında farkına varmadan yararlandığımız koşulların yaratıcısıdır. Ancak 1990'lı yıllarda ilk TESKON'u düzenlemek için yola çıktığımızda, bu disiplinin önemi yeterince kavranmamaktaydı. Yaşamın giderek çok katlı, büyük hacimli yapılara taşındığı ve bu yapılarda konforlu bir yaşamı tasarlamak noktasında tesisat mühendisinin sorumluluğunun ve öneminin arttığı yıllarda çıktığımız yolda, bugün I. kongremizi düzenliyor olmanın gurur ve mutluluğunu yaşıyoruz.

Önemli bir sunum, tartışma, eğitim ve bilgi paylaşım platformu olan kongremizin ana temasını belirlerken, dünyamızın ve ülkemizin çevresel ve ekonomik durumunu, enerji görünümünü göz önünde bulundurarak yola çıktık. Konfor koşullarından ödün vermeden, çevresel etkileri ve maliyetleri en aza indirgeyerek binaların enerji tüketimlerini azaltıp sıfır enerjili binalara ulaşma, hatta enerji fazlasını satarak pozitif enerjili bina olma hedefi ile "Sürdürülebilir Bina" kavramı ülkemizin de gündeminde yer almakta. Buradan yola çıkarak ve "kentsel dönüşüm" adı verilen ve ülkemizin yapı stokunun çok büyük kısmının yenileneceği bir sürecin eşliğinde olduğumuz gerçeğini de göz önünde bulundurarak TESKON 2013'ün ana temasını "Yarının Binaları: Enerji, Konfor, Çevre, Ekonomi" olarak belirledik."

Kongre Yürütme Kurulu Başkanı Prof. Dr. Gülten Gökçen Akkurt

konuşmasında, kongre çalışmalarının titizlikle yürütüldüğüne işaret ederek, "Her düzenlenişinde daha fazla katılımcı, daha fazla bildiri, daha fazla eğitimin yer aldığı kongrenin başarısı sadece titizlikle hazırlanmasında değil, Türkiye için Tesisat Mühendisliği'nin öneminin 20 yıl önce doğru bir şekilde tespit edilmiş

olmasından ve sektörün kongreye sahip çıkmasından kaynaklanmaktadır" şeklinde konuştu.

MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber Çakar

özetle şöyle konuştu: "20 yıldır tesisat mühendisliği alanındaki bütün gelişmeleri irdeleyen kongremiz, 158 konu başlığıyla bugüne kadarki en geniş program içeriğine ulaşarak kendi başarı çitasını bir kez daha aşmıştır. Kongremizin 20. yılında süreklilik içinde ulaştığı dev boyutu sizlerle paylaşmaktan dolayı mutluyuz.

Dünden bugüne bu kongreye yönelik emek ve katkısı bulunan herkese teşekkür ediyor, emeklerine sağlık diyoruz.

Kongrelerimiz, özetle, tesisat mühendisliği alanında uzman mühendislik, enerji verimliliği, imar mevzuatı, yapı denetimi, disiplinler arası işbirliği, mesleki akreditasyon, tesisat mühendisliğinde personel belgelendirmesi, AB teknik mevzuatı, meslektaşlarımızın çıkarları, Ar-Ge çalışmaları, binalarda enerji performansı yönetmeliği konularını meslek ve kamuoyu gündemine taşıyan bir platform olarak tarihe geçmiştir.

Bu kongrelerde üretilen-paylaşılan bilgi ve teknoloji, 20 yıldır meslek alanımızın ve sektörün gelişmesine, halkımızın daha sağlıklı, planlı, güvenli, temiz mekanlarda ve kentlerde yaşamasına hizmet etmektedir.

Enerjide kamusal planlama ve yerli kaynak kullanımı gerekli

Ülkemiz enerji temini açısından, ders almamızı zorunlu kılacak kadar yüksek oranda dışa bağımlıdır. Enerji tüketiminin yüzde 30'unu petrolle karşılayan ve ithal petrol bağımlılığı yüzde 93 olan ülkemiz bu durumdan hayli etkilenmektedir. Artan enerji ihtiyacımızın ucuz, sürekli ve güvenli bir şekilde karşılanmasında yaşanan sıkıntılar, ülkemizin en önemli problemlerinden biridir. Bunun en önemli nedeni, stratejik bir planlama anlayışının olmaması, ithal doğalgaza dayalı elektrik enerjisi üretim tesislerinin teşvik edilmesi, kamunun enerji yatırımlarından çekilerek, zengin linyit rezervlerimizin ve hidrolik kay-

naklarımızın değerlendirilmemesi ve bu alanlara yatırım yapılmamasıdır. Rüzgâr, jeotermal, güneş gibi yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarımızın yeterince değerlendirilememesidir.

Sorunların çözümü kamusal planlama ve yerli kaynak kullanımını esas alan enerji politikalarının en geniş katılımı oluşturulup uygulanmasından geçmektedir. Bu politikalarda enerji verimliliği özel bir yer tutmalıdır.

Sanayide yıllık enerji kaybımız en az 5 milyon ton eşdeğer petroldür. Bina, ulaşım ve elektrik sektöründeki kayıplarla birlikte enerji israfı korkunç rakamlara ulaşmaktadır. Sanayide yüzde 20, ulaşım da yüzde 15, binalarda yüzde 30'u aşan bir tasarruf potansiyeli bulunmaktadır. Bu potansiyel önemsenmelidir. Enerji verimliliğinin daha etkinleştirilmesi, kurumlardaki kadroların güçlendirilmesi, genel ve sektörel hedeflerin ve eylemlerin belirlenmesi, halkın ve sanayicinin enerji verimliliği önlemlerini uygulamak üzere finansman ile teşvik edilmesi, mevzuatın bürokratik güçlükler getiren uygulamalarının düzeltilmesi ve tüm bu çalışmaların yerli mühendis ve mimarlar tarafından yürütülmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

İklimlendirme sektörü dışa bağımlı

Isıtma, soğutma, havalandırma-klima ve tesisat sistem ve elemanlarından oluşan iklimlendirme sektörünün mevcut durumuna baktığımızda, sektörün yaklaşık olarak yüzde 80'inin KOBİ niteliğindeki işletmelerden oluştuğu görülmektedir. Sektörün üretim değeri 2012'de 5,3 milyar TL, katma değer 1,6 milyar TL'dir. Üretimin imalat sanayi içindeki payı binde 82'dir. 2012 yılı sektör ithalatı 3,6 milyar TL, ihracatı 2 milyar TL; ihracatın ithalatı karşılama oranı ise yüzde 56'dır.

Hammaddede dışa bağımlılık (yüzde 29,3), düşük katma değer (yüzde 31,5), GSMH içinde % 0,65 (binde 65) olan Ar-Ge ve inovasyon altyapısının gelişmemiş olması, ara mal üretimindeki yetersizlik, ara mesleki eleman ihtiyacı, markalaşma ve patent sayısındaki düşük düzey, kayıtdışı oranının yüksek olması ve haksız rekabet, üniversite-sanayi işbirliğinin koordinasyonu ve ortak çalışmaların yeterli olmaması, sektörün başlıca sorunları arasındadır.

Ülkemizin kaynaklarının küresel güçlerin baskısından bağımsız bir şekilde değerlendirilmesi; bilimi ve teknolojiyi esas alan, AR-GE ve inovasyona ağırlık veren, yerli

yatırımcıyı özendirip koruyan, devletin ekonomideki yönlendiriciliğini artıran, dış girdilere bağımlı olmayan, sosyal devlet anlayışı temelinde istihdam odaklı ve planlı bir kalkınmayı öngören politikalar gerekmektedir."

TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Soğanlı

sözlerine "Burada bizleri buluşturan arkadaşlarıma, Düzenleme ve Yürütme Kurulumuza, görüşlerini bizimle paylaşacak bilim insanlarına, uzmanlara, Makina Mühendisleri Odamıza ve İzmir Şubemizin yöneticilerine, çalışanlarına, emeği geçen tüm arkadaşlarıma teşekkür ediyorum." diyerek başladı ve özetle şöyle konuştu:

"Birliğimiz, mesleki, ekonomik, sosyal ve kültürel alanlarda ülkemizdeki mühendis, mimar ve şehir plancıları temsil etmektedir. Onların hak ve çıkarlarını halkımızın çıkarları temelinde korumak ve geliştirmek, mesleki, sosyal ve kültürel gelişmelerini sağlamak ve mesleki birikimlerini toplum yararına kullanmalarının zeminini yaratmakla görevlidir. Bu anlayışla TMMOB meslek alanları üzerinden Türkiye gerçeklerini okumak ve toplumu bilgilendirmek, bu politikaların toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirmek ve bunların yaşama geçirilmesi için mücadele etmek zorundadır.

Elbette bu anlayış bizi zaman zaman siyasal iktidarlarla karşı karşıya getirmektedir. Son dönemde gündeme gelen meslek örgütümüze yönelik yeniden yapılandırma çalışmaları, örgütümüzü işlevsizleştirmeye yönelik yasal düzenlemeler de bunun bir göstergesi. Ama bizim örgütümüz 60 yıla yakın birikimi ile bu saldırılara karşı duracak ve eğilmeyecek yeterliliktedir. Gündeme gelen TMMOB yasa değişikliğine karşı yürüttüğümüz mücadelede yanımızda olan, imza kampanyamıza katılan tüm arkadaşlarıma buradan bir kez daha teşekkür ediyorum.

Mühendislikte uzmanlık tartışması önemli

Tesisat mühendisliği, makina mühendisliğinin temel disiplinlerinden biridir. Sektörün sorunlarının tespiti, çözümlerinin ne olabileceğinin her yönüyle tartışıldığı kongrelerimiz sayesinde, bu ülkede tesisat mühendisliği

kavramı anlamlı bir yere oturmuş ve görünür, bilinir bir aşamaya gelmiştir. Bu kongrelerimizde sunulan bildiriler, kongrelerimizde yapılan kurslar ve seminerler ile tesisat mühendisliği alanında bilgiler tüm tesisat mühendisleri için erişilebilir ve ulaşılabilir olmaktadır. Bugün odamız yayını olarak tesisat mühendislerinin kullanımına sunulan kitaplarımızın karar alma süreçleri tesisat kongrelerimiz aracılığı ile gerçekleşmiştir. Tesisat mühendisliği kongreleri olmasaydı belki de “mühendislikte uzmanlık” kavramı üzerine bu kadar kapsamlı tartışma olanağı bulunamayacaktı.

Tesisat kongrelerimizin temel amacı tesisat mühendisliğinin ülkemizdeki gelişimine katkı sağlamaktır. Tesisat mühendisliği ve etkileşim içinde olan diğer alanlarda, yeni bilgi ve teknolojinin paylaşılması, yaygınlaşması; tesisat mühendisliğinin temel ve uygulamalı alanlarında bilimsel ve teknolojik gelişmelerin sunulması ve tartışılması bu kongrelerimizin temel hedefleridir.

Sanayileşme, kırdan kente göç ile birlikte giderek artan şehirleşme ve çok katlı binalarda yaşama anlayışının hakim olduğu böyle bir dönemde yaşam konforunun ve kalitesinin artırılması için tesisat mühendisliği alanında yapılması gerekenlerin tartışılacağı bu seneki kongremizin konusu da “Yarının Binaları: Enerji, Konfor, Çevre, Ekonomi” olarak belirlenmiş. Konunun uzmanlarınca her açıdan tartışılacağı kongremizin başarılı geçeceğine inançım tamdır.

Uluslararası standartlarda gerçekleşen bir organizasyon olarak tesisat mühendisliği kongreleri her seferinde kendi başarı çitasını aşarak bugünlere gelmiştir. Bu çalışmayı bugünlere taşıyan arkadaşlarıma bir kez daha teşekkür ediyorum.

Gençlik geleceğimizdir

TMMOB için çok önem taşıyan bir konuyu daha burada sizlerle paylaşmak istiyorum. TMMOB'nin 41. ve 42. Genel Kurullarında kararı alınan ve son yıllardaki en önemli projelerinden biri olan Öğrenci Evi ve Sosyal Tesisleri'nin inşaatı hızla ilerliyor. Binamızın açılışını Sevgili Başkanımız Teoman Öztürk'ün ölüm yıldönümü olan 11 Temmuz 2013 tarihinde hep birlikte gerçekleştireceğiz.

Öğrenci Evi ve Sosyal Tesislerimizin inşaatı bugüne kadar odalarımızın katkıları ve arkadaşlarımızın yoğun çabala-

rı ile yürüdü. Şimdi gelinen bu günde öğrenci evimizin hepimizin, hepimizin maddi desteğine ihtiyacı var. Çünkü “Gençlik geleceğimizdir” sözünden hareketle, aydınlık yürekli aydınlık beyinli mühendis, mimar, şehir plancısı adayı arkadaşlarımızın en iyi şekilde yetişebilmesi için, Öğrenci Evimizin önemini çok iyi biliyoruz.

Birlikte hayalini kurduğumuz Öğrenci Evimiz için birer tuğlayı hepimiz ayrı ayrı koyarak, bu yapıyı hep birlikte yükselteceğiz, bitireceğiz. Hepimizin desteği çok değerli bunu hatırlatmak istedim” diye konuştu.

Türk Tesisat Mühendisleri Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Bahri Türkmen

ise; tesisatlar vasıtasıyla sağlanacak tasarruf çalışmalarına dünyanın birçok ülkesinde devlet teşviki sağlandığına dikkat çekerek, Türkiye’de de enerji tasarrufu çalışmalarının geliştirilmesi doğrultusunda teşvik uygulamalarının gerçekleştirilmesi gerektiğini söyledi.

İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Rektörü Prof. Dr. Mustafa Güden

ise, Türkiye’nin milli gelirini arttırması için teknoloji üretiminin geliştirmesi gerektiğini ve buna katkı amacıyla İYTE olarak inovasyon merkezi kurduklarını ifade ederek, İYTE'nin TESKON'a her zaman destek verdiğini ve vermeye devam edeceğini söyledi.

TESKON 2013 AÇILIŞ KONFERANSINDA İKLİM VE ENERJİ POLİTİKALARI KONUSULDU

TESKON 2013 kapsamında düzenlenen açılış konferansına, İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu ve MMO Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz konuşmacı olarak katıldı.

11. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi kapsamında Tepekule Kongre ve Sergi Merkezi Anadolu Salonu'ndan düzenlenen konferansa “Küresel İklim Değişikliğinin

Yaşamsal Mekânlara Yansımaları” başlıklı bir sunumla katılan Prof. Dr. Mikdat Kadioğlu, mevcut şehirleşme politikasının yarattığı sorunlara dikkat çekti. Kadioğlu, “Mevcut şehirleşme ile yağmur toplama imkânımızı ortadan kaldırıyoruz. Baraj havzalarına kentler kuruyoruz.” dedi. Değişen yağış sisteminin, şehir sellerinin artışına neden olduğunu belirten Kadioğlu, “Türkiye’de de durum böyle. Yolların yağmur drenaj sistemleri geçmiş dönemlerdeki yağışlara bakılarak yapılıyor. Mühendisler, iklim değişikliğini dikkate alarak çalışma yapmıyorlar” şeklinde konuştu.

Meteorolojik afetlerden kaynaklanan ekonomik kayıpların katlanarak arttığını, bu afetlerin gelişmekte olan ülkelerde yoksulluğu güçlendirdiğini ve Türkiye’deki durumun da böyle olduğunu söyleyen Prof. Dr. Kadioğlu, sözlerini şöyle sürdürdü:

“Türkiye, enerjide yüzde 75 oranında dışa bağımlı. Enerjiyi, iklimi değiştirmeyecek ve cari açığı büyütmeyecek şekilde kullanmalıyız. Yurttaş olarak az tüketip, az kullanıp geri dönüştürmeliyiz. Bu konuda herkes başkasına bakmadan kendi üzerine düşeni yapmak zorundadır.”

Mikdat Kadioğlu'nun ardından “Türkiye’nin Enerji Görünümü-Nisan 2013” başlıklı sunumunu gerçekleştiren MMO Enerji Çalışma Grubu Başkanı Oğuz Türkyılmaz, konuşmasında Türkiye’de enerji alanında büyük bir plansızlığın olduğunu ve bunun birçok olumsuz sonucuyla karşı karşıya kalındığını belirtti. Türkiye’nin enerjide büyük oranda dışa bağımlı olduğunu hatırlatan Türkyılmaz, “Artan dışa bağımlılığa bağlı olarak daha yüklü enerji giderleri ithalatı faturaları ile karşılaşıyoruz.” dedi. Geçmişte, enerji sektöründe ‘kamu tekeli’nin kötü olduğu yönünde söylemler olduğunu, ancak bugün sektörün büyük oran-

da özel tekelere devredildiğini vurgulayan Türkyılmaz, “Özelleştirme sonucunda fiyatlar daha fazla artacak. Bu iktidar döneminde doğalgaz fiyatı yüzde 200,8 oranında arttı ve iktidar bu artışı dolardaki artışa bağladı. Oysa bugün 1,8 lira olan dolar, 2002 yılında 1,6 lira düzeyindeydi” şeklinde konuştu. Türkiye’nin doğalgaz konusunda büyük oranda İran ve Rusya’ya bağımlı olduğunu ve bu durumun büyük bir bağımlılık göstergesi olduğunu ifade eden Türkyılmaz, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımının önemine işaret ederek, “Türkiye’de güneşi değerlendirmek için ülke yüzölçümünün yüzde 1,5’unun ayrılması ülke enerji ihtiyacının karşılanmasına büyük katkı yapacaktır. Durum, rüzgâr için de aynı şekilde” dedi.

TESKON 2013 KAPSAMINDA, “YARININ BİNALARI: KENTSEL DÖNÜŞÜMDE ENERJİ, KONFOR, ÇEVRE VE EKONOMİ” BAŞLIKLİ PANEL GERÇEKLEŞTİ

Kongrenin ikinci gününde MMO Tepekule Kongre ve Sergi Merkezi Anadolu Salonu’nda gerçekleşen ve moderatörlüğünü Çankaya Belediye Başkanı Bülent Tanık’ın yaptığı panele Çevre ve Şehircilik Bakanlığı adına Erkan Yaşacan, Şehir Plancıları Odası adına Özlem Şenyol Kocaer, Mimarlar Odası’nı temsilen Hasan Topal ve Makina Mühendisleri Odası adına İzmir Şube Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi Melih Yalçın konuşmacı olarak katıldı.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yapılan açıklamalarda, 20 milyon konutun yaklaşık 7 milyonu güvenlik açısından riskli kabul edilerek kentsel dönüşüm kapsamında yenileneceği ifade edilmiş; yenileme çalışmalarının 20 yılda bitirileceği hedef olarak belirlenmiştir. Bu durumu göz önüne alırsak yılda ortalama 350.000 ek konut üretimi gerçekleştirilmesi öngörülmektedir. Yine Bakanlığın açıklamalarında son 9 yılda 5 milyon konut üretildiği bilgisi kamuoyuyla paylaşılmıştır. Bu verilere bakarak inşaat sektörünün önümüzdeki 20 yıl içerisinde yılda ortalama en az %60 oranında büyüme sağlayacağı görülmektedir. Bu durum ve TESKON 2013’ün ana teması göz önünde bulundurularak kongrenin panel konusu “Yarının Binaları: Kentsel Dönüşümde Enerji, Konfor, Çevre ve Ekonomi” olarak belirlendi.

Panelin ilk konuşmacısı olan Erkan Yaşacan, İzmir’de toplam 322 bin binanın kentsel dönüşüm kapsamında

olacağını ve şu anda 850 hektarlık bir alanda kentsel dönüşüm çalışmasının devam ettiğini söyledi. Yaşacan, konuşmasında kentsel dönüşüm çalışmaları için gerçekleştirilen yasal düzenlemelerin neler getirdiğini ve sürecin nasıl işlemesi gerektiğini ifade etti.

Yaşacan'ın ardından söz alan Özlem Şenyol Kocaer, kentsel dönüşümün şehir planlama biliminin önemli bir müdahale aracı olduğunu belirterek, Türkiye kentlerinin 1950'lerde başlayan göçlere hazırlıksız yakalandığını ve barınma sorununun devlet eliyle çözülmemesinin, gecekondulaşmanın önünü açtığını söyledi. Kocaer, "Kentsel dönüşüm sürecinde ilgili bölgede yaşayanlar alandan uzaklaştırılıyor ve yeni konutlar için altından kalkamayacakları biçimde borçlandırılıyor." dedi.

Panelin bir diğer konuşmacısı olan Mimarlar Odası İzmir Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hasan Topal, kentsel dönüşüm sürecinde 6,5 milyon konutun yenileneceğine ve bunun toplam maliyetinin 550-600 milyar doları bulacağına işaret ederek, "Ülkede yaşayan her üç kişiden biri bu gelişmelerden etkilenecek. Politika, kentin mekânsal yeniden yapılanması üzerinden şekillenecek. Kentsel yenilemenin vazgeçilemez ilkelerinden biri, sosyal ayrışmanın yani kentin varsıl kesimleri ile yoksul kesimlerinin ayrışmasının önlenmesidir." şeklinde konuştu. Topal, dönüşüm sürecinde şeffaflığın sağlanabilmesi için danışma kurulu oluşturulması ve bu kurulda meslek odası temsilcilerinin de yer alması gerektiğini sözlerine ekledi.

Panelin son konuşmacısı olan MMO İzmir Şube Yönetim Kurulu Sekreter Üyesi Melih Yalçın, planlanan dönüşümün, hedefleri bakımından Cumhuriyet tarihinin en kapsamlı yapılaşma hareketi olduğunu belirterek, "Dönüşümün, halkın can ve mal güvenliğinin yanı sıra ener-

ji verimliliği ve konfor açısından da hedefleri olmalıdır" dedi. Yalçın, sürece kaygıyla bakıldığını ve anayasal bir hak olan sağlıklı ve güvenli konut hakkını öncelikle devletin savunması gerektiğini dile getirdi ve "Ancak biz yasal düzenlemelere baktığımızda bu güvenceyi göremiyoruz. Yasal düzenlemelerde ne Odaların, ne de sektör derneklerinin görüşlerine yer verilmedi." şeklinde konuştu.

SEMPOZYUM VE SEMİNERLER, KONGRE PROGRAMINDA ÖNEMLİ YER TUTTU

Kongrede; "Binalarda Enerji Performansı", "Bina Fiziki", "İç Hava Kalitesi", "Soğutma Teknolojileri", "Termodinamik ve Tesisat", "Isıl Konfor", "Yenilenebilir Enerji Sistemleri ve Isı Pompaları" ve "Yüksek Performanslı Binalar" konularında 8 sempozyum gerçekleşti.

"Jeotermal Enerji Sistemleri", "Yangın Tesisatı Sistemlerinde Yeni Gelişmeler (Metro ve Tünellerde Söndürme ve Duman Kontrol Sistemleri)", "Yalıtım", "Su`dan Havaya Enerji Değişiminde İndüksiyon Cihazları ve Soğuk Tavan (Chilled Beam) Uygulamaları", "Etkili ve Verimli Sunum Teknikleri" ve "Etkili Makale/Bildiri Hazırlama Teknikleri" konularında 6 seminer düzenlendi.

KURLAR, KATILIMCILARDAN YİNE YOĞUN İLGI GÖRDÜ

Geçmiş yıllarda olduğu gibi TESKON 2013'te kurslar önemli bir yer tuttu. 16 ana başlıkta gerçekleştirilen kurslarda şu konu başlıkları ele alındı:

"İklimlendirmenin Temel Prensipleri", "İç Hava Kalitesi Standartları", "Su Şartlandırma", "Mutfak Havalandırması", "Isı Kaybı/Kazancı Hesabında Ekserji Bazlı Yeni Yaklaşımlar: Yarının Binalarının Ekserjetik ve Eksergoekonomik Bakımdan Optimum Tasarımı", "Binalarda ve Sanayide Enerji Verimliliği", "Medikal Gaz Tesisatı", "Sis-

tem Seçimi", "HAP (Hourly Analysis Program)", "Akustik Tasarım", "Hastane Hijyenik Alanlar Proje Hazırlama Esasları", "Temel ve Uygulamalı Psikrometri", "Soğutma Sistemleri, Hesapları ve Modellemesi", "VAV Sistemlerinin Seçimi ve Bina Otomasyon Sistemlerinde Kontrolü", "Şantiye Kuruluşu, Test Yıkama ve Devreye Alma İşlemleri", "Soğuk Depo İşletmesi" ve "Soğutma-Klima Sistemlerinde Bakım ve Arıza Bulma Teknikleri".

ÇALIŞTAYLAR GELECEĞE IŞIK TUTTU

TESKON 2013 içinde; "Kurutma Sistemleri", "Proje Tasarım Süreci", "Yenilenebilir Enerji ve Yerli Sanayi - Güneş Enerjisi" ve "Çok Disiplinli Tasarımcı Teknik Müşavirlik Firmalarının Oluşumu" konularında 4 çalıştay gerçekleşti.

SABAH TOPLANTILARINDA İLGİLİLER SEKTÖRDEKİ GELİŞMELERİ DEĞERLENDİRDİ

Kongre kapsamında düzenlenmesi geleneksel hale gelen sabah kahvaltısı toplantılarında, "EHİS - Akredite Test ve Analiz Laboratuvarı Çalışmaları" ve "İklimlendirme Meclisi Faaliyetleri" konuları ele alındı ve toplantılara başta Kongre Düzenleme, Yürütme ve Danışmanlar Kurulu

Üyeleri olmak üzere, Oturum Başkanları ile sektör dernekleri temsilcileri etkin bir katılım sağladı.

"HAVANIN NEMLENDİRİLMESİ KİTABI" KOKTEYLDE TANITILDI

İkinci günün akşamı, kokteyl ve "Havanın Nemlendirilmesi" adlı kitabın tanıtımı gerçekleştirildi. CFM Soğutma ve Otomasyon Genel Müdürü Murat Cem Özdemir, davetlilere yönelik bir konuşma yaptı. Ardından "Havanın Nemlendirilmesi" kitabının İtalyan yazarlarından Luigi Nalini kitabın içeriği hakkında katılımcılara bilgi verdi. Kitabın çeviri ve editörlüğünü üstlenen Prof. Dr. Macit Toksoy, Türkçe yayın olarak eksikliği hissedilen bir çalışma gerçekleştirildiğini ifade etti. MMO İzmir Şube Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet Özsakarya ise konuşmasında kitabın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür ettikten sonra kitabın Türkçe'ye çevrilmesinde emeği geçen ve hazırlık sürecinde yitirdiğimiz Prof. Dr. Nejat Demircioğlu'nu saygıyla andı. Kokteyl sırasında yazarı tarafından imzalanan kitaplara katılımcılar yoğun ilgi gösterdi.

II. ULUSAL TESİSAT MÜHENDİSLİĞİ KONGRESİ/TESKON 2013 SONUÇ BİLDİRİSİ AÇIKLANDI

İlki 1993 yılında düzenlenen, 20 yıllık bir birikim ve geleceği olan, 11. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi 17-20 Nisan 2013 tarihleri arasında TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına İzmir Şubesi yürütücülüğünde İzmir'de düzenlenmiştir. Kongre ile birlikte paralel tasarlanan TESKON+SODEX fuarı da Hannover Messe Sodeks Fuarcılık A.Ş. tarafından aynı tarihlerde gerçekleştirilmiştir. Kongre ve fuar etkinliklerinin tamamı MMO Tepekule Kongre ve Sergi Merkezi'nde bulunan 9 salon ve fuar alanında gerçekleştirilmiştir. Kongre 16 kurum ve kuruluş ile 15 üniversite tarafından desteklenmiş olup, kongre boyunca toplam 53 oturumda 165 adet bildiri sunulmuştur.

Kongre sırasında toplam 8 sempozyum, 6 seminer, 16 kurs, 1 panel, 4 çalıştay, 2 açılış konferansı ve 2 sabah toplantısı gerçekleştirilmiştir. Kongre ile paralel düzenlenen TESKON+SODEX Fuarına toplam 1760 m2 net stand alanında, sektörde ürün ve hizmet üreten temsilcileri ile birlikte 144 kuruluş katılmıştır. Kongreyi 1450'si kayıtlı delege olmak üzere, 3200'ü aşkın mühendis, mimar, teknik eleman ile üniversite, meslek yüksek okulu ve meslek lisesi öğrencisi izlerken, fuar 6700'ü aşkın kişi tarafından ziyaret edilmiştir.

Her Kongre, bir öncekinden daha fazla katılımcı, bildiri, kurs, seminer, sempozyum, oturum sayısına ulaşmayı hedefler. TESKON 2013 de bu hedefe ulaşmış ve bu güne kadar düzenlenen en kapsamlı kongre olmuştur.

Oturumlarda, tesisat mühendisliği alanındaki bilimsel, teknolojik gelişmeler ve uygulamalar ile sektörde yapılan AR-GE çalışmalarının tanıtıldığı, bilgi ve deneyimlerin paylaşıldığı bildiriler sunulmuştur. Bilimsel/Teknolojik Çalışmalar başlıklı oturumlarda, tesisat mühendisliği ve ilgili alanlarda uluslararası ölçekte yenilik getiren teorik veya deneysel özgün araştırma sonuçları sunulurken, seminer ve sempozyumlarda ise uluslararası ölçekte yapılmış uygulama ve araştırmalar tartışılmıştır.

Kongrede gerçekleştirilen oturumlar aşağıda belirtilmiştir.

SEMPOZYUMLAR: 8 adet

1. Binalarda Enerji Performansı
2. Bina Fiziyi
3. İç Hava Kalitesi
4. Soğutma Teknolojileri
5. Termodinamik ve Tesisat
6. Isıl Konfor
7. Yenilenebilir Enerji Sistemleri ve Isı Pompaları
8. Yüksek Performanslı Binalar

SEMİNERLER: 6 adet

1. Jeotermal Enerji
2. Yangın Tesisatı Sistemlerinde Yeni Gelişmeler (Metro ve Tünellerde Söndürme ve Duman Kontrol Sistemleri)
3. Yalıtım
4. Su`dan Havaya Enerji Değişiminde İndüksiyon Cihazları ve Soğuk Tavan (Chilled Beam) Uygulamaları
5. Etkili ve Verimli Sunum Teknikleri
6. Etkili Makale/Bildiri Hazırlama Teknikleri

KURSLAR: 16 adet

1. İklimlendirmenin Temel Prensipleri, İç Hava Kalitesi Standartları
2. Su Şartlandırma
3. Mutfak Havalandırması
4. Isı Kaybı/Kazancı Hesabında Ekserji Bazlı Yeni Yaklaşımlar: Yarının Binalarının Ekserjetik ve Eksergoekonomik Bakımdan Optimum Tasarımı
5. Binalarda ve Sanayide Enerji Verimliliği
6. Medikal Gaz Tesisatı
7. Sistem Seçimi
8. HAP (Hourly Analysis Program)
9. Akustik Tasarım
10. Hastane Hijyenik Alanlar Proje Hazırlama Esasları
11. Temel ve Uygulamalı Psikrometri
12. Soğutma Sistemleri, Hesapları ve Modellemesi
13. VAV Sistemlerinin Seçimi ve Bina Otomasyon Sistemlerinde Kontrolü
14. Şantiye Kuruluşu, Test Yıkama ve Devreye Alma İşlemleri
15. Soğuk Depo İşletmesi
16. Soğutma-Klima Sistemlerinde Bakım ve Arıza Bulma Teknikleri

ATÖLYE ÇALIŞMALARI: 4 adet

1. Kurutma Sistemleri
2. Proje Tasarım Süreci
3. Yenilenebilir Enerji ve Yerli Sanayi - Güneş Enerjisi
4. Çok Disiplinli Tasarımcı Teknik Müşavirlik Firmalarının Oluşumu

Kongre açılış oturumunda Mikdat Kadioğlu, "Küresel İklim Değişikliğinin Yaşamsal Mekanlara Yansımaları" ve Oğuz Türkyılmaz ise "Türkiye'nin Enerji Görünümü-2013" başlıklı sunumları gerçekleştirmişlerdir.

Kongrede gerçekleştirilen tek panelde, ülke gündeminde önemli bir yer tutan, "Yarının Binaları: Kentsel Dönüşümde Enerji, Konfor, Çevre ve Ekonomi" başlığında ilgili konu ayrıntıları ile bakanlık, oda, üniversite ve sektör temsilcileri paydaşlarınca tartışılmış olup somut görüş ve öneriler üretilmiştir.

Kongre kapsamında düzenlenmesi geleneksel hale gelen sabah kahvaltısı toplantılarında, "EHİS - Akredite Test ve Analiz Laboratuvarı Çalışmaları" ve "İklimlendirme Meclisi Faaliyetleri" konuları ele alınmıştır. Bu toplantılara başta Kongre Düzenleme, Yürütme ve Danışmanlar Kurulu Üyeleri olmak üzere, Oturum Başkanları ile sektör dernekleri temsilcileri etkin bir katılım sağlamışlardır.

Kongre sonucunda aşağıdaki konuların kamuoyuna duyurulmasına karar verilmiştir.

1. 11. Kongrenin düzenlendiği dönemde devlet eliyle başlatılmış olan Kentsel Dönüşüm çalışmaları, hedefleri bakımından Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en kapsamlı yapılaşma hamlesidir. Yaklaşık 7 milyon konutun yenileneceği ve 20 milyondan fazla vatandaşımızın etkileneceği varsayılan bu hamlenin, enerji, konfor, çevre ve ekonomi bakımından hedeflerinin oluşturulması zorunludur. TOKİ eliyle gerçekleştirilen yapıların, yapı denetimi ve enerji verimliliği başta olmak üzere birçok yasal mevzuattan muaf tutulması nedeniyle sektörümüzün, bu yapıların sağlığı ve güvenliği konusunda ciddi kaygıları olduğu ifade edilmiştir. Kentsel dönüşüm çalışmaları; geleceğin sağlık-

lı, güvenli, enerjiyi verimli kullanan, çevreye en az zarar veren, konforlu yapılarını oluşturma stratejisiyle, uzman kesimlerce çok yönlü olarak ele alınması gerekmektedir. Bu nedenle yapılacak çalışmaların temel ilkeleri ve işleyişi açısından ülke genelinde tartışmaların yaygınlaştırılması, bilimin, tekniğin, ilgili kurum ve kuruluşların ve en önemlisi halkın karar süreçlerine katılması çok önemlidir.

2. Bir önceki Kongrede Binalarda Enerji Performansı yazılımı BEP-TR'nin sorunları dile getirilerek yeni bir yazılımın gerçekleştirilmesi önerisi yapılmış ve bu konudaki tartışmalar 11. Kongre'de de sürmüştür. Önceki versiyonda yaşanan sorunların tekrarlanmaması için, yeniden hazırlanmakta olan BEP-TR'nin sürümünün yapılmadan önce geçerliliğinin kanıtlanması için gerekli standart testlerin yapılması gereklidir.

3. Tüketicinin korunması için piyasa denetiminin sağlanması, üretim kalitesinin artırılması, Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi amacıyla, ülkemizde enerji verimliliği çalışmalarının vazgeçilmez bir parçası sayılan akredite edilmiş test ve belgelendirme laboratuvarlarının eksikliği bir önceki Kongre'de dile getirilmişti. 11. Kongre'de ESSİAD tarafından kurulması çalışmaları başlatılan "EHİS-Akredite Test ve Analiz Laboratuvarı Çalışmaları" önemli bir gelişme olarak değerlendirilmiş olup farklı alanlarda da benzeri laboratuvar ve test merkezlerinin kurulması gerektiği vurgulanmıştır.

4. Meslek içi eğitimin önemi, kurslara yoğun katılım ile kanıtlanmıştır. Meslekte uzmanlık ve belgelendirme çalışmalarında Makina Mühendisleri Odası'nın yanı sıra sektör dernekleri ve üniversiteler de bu süreçlere katkı koymalı ve bu alanda uygulamalı eğitim merkezleri hayata geçirilmelidir.

5. Ülkemizde hastane hijyenik alanlarının klima ve havalandırma tesisatı, test, devreye alma ve bakımı konusunda zorunlu bir norm olmaması, bu alanda keyfi uygulamalara yol açmakta ve sağlığa aykırı hastaneler ortaya çıkmaktadır. Bu alanda Odamız tarafından önerilen standart taslağı hazırlık çalışmaları ilgili kurumların da destekleri alınarak bir an önce standart olarak yayınlanmalıdır.

6. Jeotermal arama faaliyetleri ağırlıklı bir dönemden, üretim ağırlıklı bir döneme geçme aşamasında olan Türkiye'de 2006'da 17 MWe olan kurulu güç 2012 sonunda 8 kat artışla 166 MWe'a ulaşmıştır ve önümüzdeki iki yıl içinde 350 MWe'a ulaşacağı tahmin edilmektedir. Faaliyetlerde ve kurulu kapasitelerdeki hızlı artışla birlikte teknolojik, yasal ve çevreyle ilgili altyapı eksiklikleri ve sorunları görünür hale gelmektedir. Yakın zamana kadar jeotermal kaynaklı bölgesel ısıtma sistemlerinde karşılaşılan kaynak yetersizliği, sahaların veriminin düşmesi ve soğuması gibi sorunların hızlı bir büyüme gösteren jeotermal kaynaklı elektrik üretim sektöründe de görülmesinden endişe edilmektedir. Enerji üretim tesislerinin, jeotermal rezervuar potansiyeli ile uyumlu ve sürdürülebilir bir büyüklükte seçilmesi gerekir. Anayasamıza göre Devletin hüküm ve tasarrufu altında olan jeotermal kaynaklar, binlerce parçaya bölünmüş ve önemli bir kısmı devlet tarafından işletmecilere devredilmiştir. Birbiri ile iç içe olan bu kaynaklarda sürdürülen tüm faaliyetler, komşu tesise ve kaynağın kendisine zarar verebilmektedir. Bu konuda mahkemelere davalar açılmaya başlanmıştır. Ancak, çözüme ilişkin bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Kaynağın bütünlüğünü koruyacak ve optimum verimin elde edilmesini sağlayacak çözüm önerilerine gereksinim bulunmaktadır. Jeotermal enerji seminerinde bu konuda "birleştirme" olarak adlandırılan çözüm önerileri genişçe tartışılmıştır.

Jeotermal Enerji Semineri; jeotermal teknolojilerdeki yenilikleri, uygulamaları, bilimsel çalışmaları tartışırken, endüstri-kamu-üniversite paydaşlarını bir araya getirerek, sektörün bilinçlenmesine ve gelişmesine katkı sağlayan bir platform olarak görevini başarıyla tamamlamıştır.

7. Gelişmiş ülkelerde ve ülkemizde yapılan araştırmalar, mekanik havalandırma tesisatları olmayan okullarda iç hava kalitesinin düşük olduğunu ve bunun sonucunda astım ve astıma bağlı sağlık problemlerinin (öksürme, boğazda kızarıklık, yorgunluk, baş ağrısı vb.) daha fazla olduğunu göstermektedir. Günümüzde, hava kalitesinin yeterli olmaması nedeniyle artan astım vakaları ve bulaşıcı hastalıklar okullardaki devamsızlığın ana nedenidir. İç hava kalitesinin uygun olmaması sağlık problemleri do-

ğurduğu gibi, öğrencilerin akademik performansını da etkilemektedir. Düşük iç hava kalitesi dikkati azaltmakta beyin aktivitelerini negatif yönde etkilemektedir. İç hava kalitesi yüksek olan bir okulda, sınavlardaki başarıların, iç hava kalitesi kötü olan okullara göre %14-15 daha yüksek olduğu görülmüştür. Ülkemizde sınıflardaki öğrenci sayılarının daha fazla olması iç hava kalitesinin bozulmasını ve sebep olduğu olumsuzlukları da hızlandırmaktadır. Milli Eğitim Bakanlığımız iç hava kalitesinin uygun değerlerde olması için yeni okul projelerinde mekanik havalandırma zorunlu kılmalıdır. Mevcut okullarda da belli bir program çerçevesinde eksikliğin giderilmesi planlanmalıdır.

İç hava kalitesinin geliştirilmesi ile ilgili uygulamalar yanında, ülkemizde iç ve dış hava kalitesinin yerel ve zaman bağlı değerlerinin belirlenmesine yönelik yoğun araştırmalar başlatılmalı ve desteklenmelidir. Çünkü iklim, kullanılan malzeme, yakıt, kültürel ve diğer bazı faktörlerden kaynaklı olarak iç ve dış hava kirliliğine sebep olan kirleticilerin kompozisyonunda ülkeden ülkeye farklılıklar görülmektedir. Ayrıca, insanların zaman-aktivite bütçeleri de farklılık göstermektedir. Münferit küçük çaplı araştırmalar yapılmakla birlikte ülkemizde mevcut bina stokundaki iç hava kalitesini betimleyecek ve iç hava kalitesini etkileyen değişkenlerin etki düzeylerini ve ülkemize has değişkenler olup olmadığını araştıran geniş çaplı çalışmalar yoktur. Yani bir mevcut durum bilgisi eksikliği vardır. Bu eksikliğin giderilmesini takiben insan sağlığını korumak için zaman-aktivite bütçelerine dayalı olarak kirleticilere maruz kalma sürelerini minimize edecek şekilde iç hava kalitesi rehber değerleri ya da standartları oluşturulmalıdır.

8. Tasarım süreçleri alanındaki yasal mevzuatın sürekli değişikliğe uğraması ve uygulanamayan mevzuatın dayatılması sorunları nedeniyle, tasarımcılarımız asil odaklanması gereken teknik standartlar özelinde çalışmaya başlayamamakta, bunun sonucunda doğru ve uygulanabilir tasarımlar gerçekleştirilememektedir.

"Ruhsat Projesi" diye tabir edilen ve sadece yapı ruhsatı almak amacıyla yapılan projeler uygulama aşamasında değişikliğe uğramakta, yapılar ilgili idarelerce onaylanmış

olan tasarımından farklı sonuçlanmaktadır. Bunun önüne geçilmesi için yasal mevzuat yeniden düzenlenerek, gerçek ihtiyaçlara yönelik planlamanın önü açılmalıdır. Son yıllarda gerçekleştirilen yönetmelik değişiklikleri tasarımcı mimar ve mühendislerin meslek odalarıyla bağlarını koparmaya yöneliktir. Bu değişiklikler, gerek mesleki denetimlerin, gerekse bu kongrelerde yürütülen çalışmaların meslek ve meslektaşların gelişimine ve bu alanın kamu yararına düzenlenmesine engel olmaktadır.

Bu kongredeki tasarım süreçleri çalışmayı bir başlangıç kabul edilip bu sorunlar ilgili kurumların katılımıyla gerçekleştirilecek toplantılarda çözümlenmelidir.

9. Güneş enerjisi için yatırım ortamı iyileştirilmeli ve yatırım kriterleri netleşmelidir. Güneş enerjisi sistemlerinin üretim standartlarının belirlenmesi, Ar-Ge çalışmalarının desteklenmesi, yüksek üretim maliyetlerinin düşürülmesi ve bağımsız laboratuvarlar ile test merkezlerinin kurulması gerekmektedir.

10. Çok disiplinli tasarımcı teknik müşavirlik firmalarının oluşumu yurt içi ve yurt dışında büyük çaplı işlerin alınması için önemlidir. Bu alanda disiplinler arası ortaklıkların kurulmasının; nitelikli personelin sürdürülebilirliği, ortak bilgi birikimi gibi olumlu sonuçlarının yanı sıra bu birlikteliklerin oluşmasını engelleyen bazı olumsuz faktörler de bulunmaktadır. Bu olumsuz faktörlerin ortadan kaldırılması için her türlü mevzuatın buna uygun hale getirilmesi, kültürün, düşünce yapısının eğitimle değişmesi ve teşviklerle endüstrinin önünün açılması beklenmektedir. Yeni nesillerin daha üniversitedeyken bütünleşik tasarım projeleri ve işbirlikleri ile ortak ve kolektif çalışmayı öğrenmeleri ve bu yönde özendirilmeleri gerekmektedir.

11. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi ve Sodex Fuarı'nın niteliği ve niceliğiyle çağdaş, demokratik, sanayileşen bir Türkiye yaratılması sürecine katkıda bulunacağı inancı ile yukarıdaki istemlerimizin yaşama geçirilmesinin takipçisi olunarak ve aynı anlayış ile iki yıllık periyotlarda, ulusal ve uluslararası katılımın daha da arttırılarak, 12. Ulusal Tesisat Mühendisliği Kongresi ve Fuarı'nın gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

VII. ULUSAL İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KONGRESİ ADANA'DA YAPILDI

TMMOB Makina Mühendisleri Odası adına Adana Şube yürütücülüğünde düzenlenen VII. Ulusal İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kongresi, 18-20 Nisan 2013 tarihlerinde, Çukurova Üniversitesi Mithat Özsan Anfisinde gerçekleştirildi.

Üç gün süren Kongre'nin açılış konuşmaları MMO Adana Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin ATICI, MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber ÇAKAR, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) Yönetim Kurulu Başkanı Mehmet SOĞANCI tarafından yapıldı.

MMO Adana Şube Yönetim Kurulu Başkanı Hüseyin ATICI açılışta özetle şunları söyledi:

"Ülkemizdeki yaygın kanının aksine, sanayileşme ve kalkınmanın bedeli; iş kazalarından ve meslek hastalıklarından gereği gibi korunamayan, işsiz kalma ve işini kaybetme korkusu yaşayan, örgütlenmeleri engellenen, sosyal güvenliğinden endişe duyan bir çalışan kesim yaratmak değildir.

Son birkaç yılda Davutpaşa, Tuzla, Kemalpaşa, Dursunbey, Ostim, İvedik, Elbistan'daki geçen yıl Kozan Erge- nuşağı barajındaki kazada, İstanbul'da rezidans inşaatında çalışan işçilerin çadırında çıkan yangında son birkaç ayda, Gaziantep OSB'deki patlamada, Zonguldak Kozlu'da bulunan kömür ocağındaki patlamada, Samsun Bakır

İşletmesi'nde amonyak tankı kapağının çökmesinde ve benzeri çok sayıda insanımızın hayatını kaybettiği "iş cinayetleri" aslında yapısal sorunlara işaret etmektedir.

Sorunlara kalıcı çözümler bulmak istiyorsak yine "İş'e yani

ülkemizin sanayileşme ve kalkınma politikalarına dönmemiz gerekiyor. Ucuz işgücüne dayalı ve katma değeri düşük, emek yoğun, kaynak yoğun süreçlere dayanan, işçi sağlığı ve iş güvenliğinin maalesef bir maliyet unsuru olarak görüldüğü ve bu yüzden iş kazalarının giderek arttığı, bir sanayileşme modelinden vazgeçilmelidir. Araştırma geliştirmeye kaynak ayıran, katma değeri, artı değeri yüksek ürünlere yönelen bir sanayileşme modeli, bağımsızlığı ve gelişkin bir sanayi toplumunu, refah devletini, demokrasisi daha güçlü bir ülkeyi ve insanına çalışana değer veren bir toplumu beraberinde getirecektir.

İşte o zaman, ülkemizin de altında imzası olan BM İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 23. maddesinin gereğini, yani 'Herkesin, kendi özgür seçimiyle belirlediği bir iş yerinde, adil ve elverişli çalışma koşullarında çalışma hakkı vardır' sözünün hakkını vererek, yerine getirebiliriz."

MMO Yönetim Kurulu Başkanı Ali Ekber ÇAKAR ise Odanın işçi/iş sağlığı ve güvenliği (İSG) alanına yönelik çalışmalarına değindikten sonra şunları söyledi:

"İnsanlık tarihinin geçirdiği evreler sonucu çalışma temel bir hak olmuştur. Ancak bu hakkın kabulünün tek başına bir anlam ifade etmediğini yaşanan deneyimler göstermiştir, göstermektedir. Bu hakkın kullanımı, aynı zamanda insanca yaşama hakkının gerekliliklerini karşılayacak bir içerik-

le anlamlanmalıdır.

Yaşam hakkının sağlıklı yaşama ve çalışma hakkına dönüştüğü, üretimde kâr elde etmenin ötesinde farklı değerlerin yerleştiği, her şeyin odağında insanın olması gerektiği günümüz dünyasında iş kazalarının ve meslek hastalıklarının ortadan kaldırılması, bilimsel ve teknolojik gelişmelerin sağladığı olanakların bu alana yönelik kullanılmasıyla mümkündür.

"Sosyal devlet," "refah devleti," "güvenceli çalışma" gibi kavramların geçerliliğinin bulunduğu önceki dönemlerde bu kavrama verilen önem, ülke ve toplumların gelişmişlik düzeyleri, bu uğurda verilen mücadeleler ve dünya konjonktürü ile doğrudan ilintili idi. Sanayileşmesini tamamlayamamış ve demokrasi kültürü gelişmemiş bizim gibi ülkelerde ise eleştiri, öneri, denetim sistematigi çok daha sorundur. Çalışanların sağlığı ve güvenliği çok daha açık biçimlerde sömürü ve kâr unsuruna tabidir.

Son 14 yılda emek verimliliği arttı, ücretler düştü

Sanayileşme ve kalkınmanın bedeli, asla, iyi eğitilmiş iş gücünden ve gerekli önlemlerden kaçınma olmamalıdır. Yeterli ölçüde beslenememe, iş kazaları ve meslek hastalıklarından gereği gibi korunamama, işini kaybetme korkusu yaşama, örgütlenmelerin engellenmesi, sosyal güvenliğinden endişe duymak, kısaca insanın refahı, mutluluğu ve güvenliğini zedelemenin ülke ve halk için sanayileşme ve kalkınmayla bir ilgisi yoktur.

Sağlıklı ve güvenli ortamlarda yaşama ve güvenceli çalışma hakkının en temel hak olarak benimsenmesi gerekmektedir. Bu hakkın kullanımında iş yerlerinin, çalışanların beden bütünlüğü ile sağlığını bozucu etkilerden arındırılması esastır. Bu hakkın korunması ve kullanımında devlet asli sorumludur. Bu noktada en önemli unsur denetim, etkin kamusal denetimdir. Denetimi sadece yasal düzenlemelere aykırı davranış ve durumları tespit etmek, soruşturmak ve raporlamak şeklinde algılamak gerekir. Denetim olgusunu birleştiren, uzlaştıran, aksayan yönlerin nedenlerini ve niçinlerini tespit eden, bunlara uygun

önlemlerin zamanında alınmasını sağlayan, planlamanın yapıldığı dinamik bir süreç olarak algılamak gerekiyor.

İş güvenliği mühendisliği kavram ve uygulaması dışlanıyor

İşçi sağlığı ve iş güvenliği, iş güvenliği mühendisliği ve iş yeri hekimliği konularına uzanır bir şekilde gerçekleşen değişimlerin altyapısı 1980 sonrası neo-liberal döneme damgasını vuran, günümüzde de yoğunlaşan esnek ve fason üretim, taşeronlaştırma, serbestleştirme politikalarında bulunmaktadır.

Özellikle 2003 yılından bu yana çalışma yaşamıyla ilgili yapılan tüm düzenlemeler emeğin, mühendisliğin aleyhine ve işçi sağlığı ve iş güvenliği normlarının dışında, tamamen sermaye güçlerinin lehine olmuştur. Örneğin 4857 sayılı İş Kanunu, 4947 sayılı torba kanun, 5763 sayılı İş Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun, 5920 ve 5921 sayılı İş Kanunu, İşsizlik Sigortası Kanunu ve Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunlar, 6009 sayılı torba kanun, Ulusal İstihdam Strateji Belgesi, 6111 sayılı torba kanun ile çalışma yaşamı, esnek üretim

ve esnek çalışma temelinde yapılandırılmıştır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği politikaları piyasanın acımasız koşullarına terk edilmiştir. İş güvenliği mühendisliği ve iş yeri hekimliği uygulamaları daha yerleşmeden geriletilmiş, mevzuat tüm yargı kararlarına karşın piyasa ihtiyaçlarına göre düzenlenmiştir. İş kazalarının ve iş cinayetlerinin sürekli olarak artması, kısaca işçi sağlığı ve iş güvenliği politikalarındaki yapısal sorunların tamamı, sermayenin azami kâr, azami sömürü politikalarından kaynaklanmaktadır.

İş güvenliği mühendisliği ve iş yeri hekimliği hizmetleri piyasaya açıldı

Neo liberal değişimin ruhunu yansıtan son "Ulusal İstihdam Stratejisi" de bundan böyle yapılacak tüm düzenlemelere parça parça sızarak esnek, güvencesiz çalışma biçimlerini yaygınlaştıracaktır. Geçici-kiralık işçilik uygulamasına geçilecek, özel istihdam büroları yaygınlaştırılacak, kıdem tazminatları budanacak, "bölgesel asgari ücret" uygulaması yoluyla asgari ücret geriletilecek, 25 yaş altı yeni genç işçiler güvencesiz ucuz emek sömürsüne tabi tutulacak, bütün bunlar sosyo-ekonomik kriz öğeleriyle birlikte işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki sorunları daha da derinleştirecektir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik mevzuat düzenlemeleri, piyasa aktörlerinin çıkarları doğrultusunda hazırlanmıştır. İş yeri hekimi ve iş güvenliği mühendislerinin eğitimlerini özel kuruluşlara bırakan, alanın ehli mühendislik örgütlerinin verdiği sertifikaları görmezden gelen, hizmet sunumunu ve eğitim aşamasını taşeronlara devreden, iş yeri ortak birimlerini tasfiye ederek işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin özel sektör eliyle yürütülmesini hedefleyen, idari yargı kararlarını görmezden gelen bir anlayışla oluşturulan mevzuat, bu alanda süregelen krizi devam ettirecektir.

Meslek hastalıkları verileri gerçekleri yansıtmıyor

Son çıkan İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın iş kazaları, iş cinayetleri ve meslek hastalıklarını önleyici bir yönü bulunmamaktadır. Yine de tek dileğimiz, tüzük, yönetmelik vb. mevzuat çalışmalarında ilgili emek ve meslek kuruluşlarının görüşlerinin dikkate alınması ve tüm çalışanlar için sağlık ve güvenlik politikalarının oluşturulmasıdır; ancak bu konuda da umut verici gelişmeler yaşanmamaktadır.

Odamız; işçi sağlığı ve iş güvenliği mevzuatındaki tüm olumsuzlukların giderilmesini, iş kazaları ve meslek has-

talıklarına yönelik önleyici yaklaşımlar geliştirilmesini, "iş güvenliği mühendisliği"nin çalışma yaşamının sorunlarını çözümlenecek şekilde yaşama geçirilmesini, işçilerimizin ve tüm çalışanlarımızın yaşamlarının güveneye alınması yönündeki mücadelesini sürdürecektir.

Ulusal İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kongresi'nin, örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırıldığı, çalışanların geleceklerinden kaygı duymadığı, insanların birbirlerine saygı gösterdiği, bizlerin ve çocuklarımızın iş ve işsizlik kaygılarının olmadığı; işçi sınıfı ve tüm emekçileri ilgilendiren işçi sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin toplumsal bilinç ve duyarlılıkların gelişmesine katkıda bulunmasını ve özgürce yaşayacağımız insanca bir gelecek ütopyasının gerçekleşmesini diliyorum."

TMMOB Başkanı Mehmet SOĞANCI ise özetle şunları söyledi

"İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusu; insan odaklı bir mesleğin uygulayıcılarının örgütü olan TMMOB'nin önemli çalışma alanlarından, mücadele alanlarından birini oluşturuyor. Bu Kongre'de de uzmanlar konuyu tüm yönleriyle tartışacaklar.

TMMOB'nin konuya ilişkin yaptığı tüm çalışmalarının sonunda dile getirdiği "işçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili düzenlemelerin sorunlu olduğu" her yıl artan iş kazalarıyla kendini göstermektedir. Öyle ki artık, yalnızca biz değil medya bile "iş kazası" yerine "iş cinayeti" sözünü kullanmaktadır.

İşçi sağlığı ve iş güvenliğinde temel amaç; çalışanların sağlığına zarar verebilecek hususların önceden belirlenerek gereken önlemlerin alınması, iş kazası geçirilmeden, meslek hastalıklarına yakalanmadan, sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışmalarının sağlanması, çalışanların ruhsal ve bedensel bütünlüğünün korunmasıdır.

İş yerinde sağlık ve güvenlik koşullarını sağlamak işverenin öncelikli görevidir

İş yerinde sağlık ve güvenlikle ilgili şartları sağlamak işverenin öncelikli ödev ve sorumluluğudur. Çalışanlar da bu doğrultuda alınan tedbir ve talimatlara uymakla

yükümlüdürler. İlgili düzenlemeleri hazırlamak ve uygulanmasını denetlemek ise elbette devletin görevidir. Bu ise ancak tarafların uzlaşma içerisinde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin önemine inanmalarıyla mümkündür.

Ne yazık ki, yeni çıkarılan 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu da, sorunun merkezine inen ve ona göre çözümler üreten bir yasa değildir, yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iş cinayetleri ve ölümler artarak devam etmektedir. Bu yasadaki en önemli sıkıntılardan biri iş yerinde "kaza" olduğunda, sorumlu tutulacak kişilerin yine aynı iş yerinde ücretli olarak çalıştırılan mühendisler olmasıdır. Yeni yasa, iş kazalarında işverenlerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaya yönelik bir düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır.

4857 sayılı İş Yasası ve ilgili mevzuat çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır

Esnek ve kuralsız çalışmayı, işçileri başka işverenlere kiralamayı, taşeronlaştırmayı yasal hale getiren, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan 4857 sayılı İş Yasası ve ilgili mevzuat, öznesi "insan" olan çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır.

"İş Güvenliği Mühendisliği" kavramı, TMMOB'nin belirlediği şekilde tanımlanmalı, 50'den fazla işçi çalıştıran sanayi işletmelerinde "tam zamanlı" iş güvenliği mühendisi çalıştırılması zorunlu hâle getirilmelidir.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin kamusal bir hizmet olarak algılanması sağlanmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda çalışma koşulları arasındaki nedensel ilişkileri araştırarak ve bilimsel araştırma yapacak kurumlar oluşturulmalı, eğitim kurumları bu konuda özendirilmelidir. Eğitim ve öğretim müfredatı, orta öğrenimden başlanarak işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi verilmeli, üniversitelerin ilgili fakültelerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği kürsüleri kurulmalıdır.

İş cinayetleri kader değildir

İşçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimine önem verilmeli, eğitim almamış çalışana işbaşı yaptırılmamalıdır. Eğitimler, ilgili meslek örgütleri tarafından verilmeli, bu eğitimler özerk olmalıdır. İşçi sağlığı ve iş güvenliği önlemleri, iş yeri mekânı, teknoloji, üretimde kullanılan ham madde, üretilen ürün, ergonomi, çalışanların sağlığının korunma-

sı vb. konular proje aşamasında planlanmalıdır. Üretim sürecinde kullanılan ekipmanlar ve kişisel koruyucular, ilgili standart ve mevzuata uygun olarak üretilmelidir. Bu konuda zorunlu standartlar oluşturulmalı; üretim, satış ve kullanım sırasında mutlaka denetim yapılmalıdır. Standart dışı malzemelerin piyasaya girişi ve sunumu engellenmeli ve bu konuda bir denetim ağı oluşturulmalıdır.

Meslek hastalıklarına ilişkin çalışmalar geliştirilmeli, meslek hastalıkları hastaneleri işlevine uygun olarak yapılandırılmalı ve yaygınlaştırılmalıdır. İş kazası araştırmaları gerçekçi ve güvenilir olmalıdır. İş yerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ait bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır. Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır. İş cinayetleri kader değildir! İş cinayetleri engellenebilir, yeter ki bilimin ve teknolojinin gereği yapılsın! Yeter ki; her çalışmanın öznesi insan olsun!

Gençlik geleceğimize

TMMOB için çok önem taşıyan bir konuyu daha burada sizlerle paylaşmak istiyorum. TMMOB'nin 41. ve 42. Genel Kurullarında kararı alınan ve son yıllardaki en önemli projelerinden biri olan Öğrenci Evi ve Sosyal Tesisleri'nin inşaatı hızla ilerliyor. Binamızın açılışını Sevgili Başkanımız Teoman Öztürk'ün ölüm yıldönümü olan 11 Temmuz 2013 tarihinde hep birlikte gerçekleştireceğiz.

Çünkü "Gençlik geleceğimize" sözünden hareketle, aydınlık yürekli, aydınlık beyinli mühendis, mimar, şehir plancısı aday arkadaşlarımızın en iyi şekilde yetişebilmesi için, Öğrenci Evimizin önemini çok iyi biliyoruz. Birlikte hayalini kurduğumuz Öğrenci Evimiz için birer tuğlayı hepimiz ayrı ayrı koyarak, bu yapıyı hep birlikte yükselteceğiz, bitireceğiz. Hepinizin desteği çok değerli bunu hatırlatmak istediğim."

VII. ULUSAL İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ KONGRESİ SONUÇ BİLDİRİSİ AÇIKLANDI

Kongre'ye 922'si delege olmak üzere toplam 1543 kişi katılmış, düzenlenen sergiye 17 firma, kurum ve kuruluş katılmıştır. MMO, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, TTB, DİSK, TMMOB`ye bağlı diğer Odalar, üniversiteler, meslek örgütleri, kamu ve özel kurum ve kuruluşları, mühendisler, doktorlar, işçiler, hemşireler, öğrenciler, sağlık personeli ve ilgili teknik personelin katılımıyla yapılan Kongre'de 36 sözlü, 55 poster bildiri sunulmuş, biri açılış paneli, 12'si özel olmak üzere toplam 25 oturum yapılmıştır.

Kongre'nin panel ve oturumlarında işçi sağlığı ve iş güvenliği alanı üzerine önemli tespitler ve öneriler yapılmıştır. Bu tespit ve öneriler 7-8 Mayıs 2013 tarihlerinde düzenlenecek olan "27. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası" dolayısıyla aşağıda kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

İşçi sağlığı ve iş güvenliği sorunlarının doğru çözümlere kavuşturulmasına yönelik güvenlik önlemlerinin geliştirilmesi, mesleğimiz ve Odamızın temel görevleri arasındadır. Odamız uzmanlık alanlarımızla ilgili tüm dallarda olduğu gibi işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda da geliştirici, iyileştirici çalışmalara katkıda bulunmayı en önemli görevlerinden biri olarak görmektedir.

Odamızın 2001 yılından bu yana düzenlediği İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kongresi'nin, özellikle bu konuya ilişkin duyarlılıkların yerleşmesinde önemli ve uyarıcı bir rolü bulunmaktadır. Kongrelerimizde şekillenen bütünlüklü öneriler ve Oda Raporlarımız bu alanda önemli açılımlar sağlamıştır. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Çalışma Grubumuzca her yıl güncellenen İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Oda Raporumuz, bu konuda çalışma yapan kesimler için önemli bir başvuru kaynağıdır.

Türkiye her 100 bin çalışan başına düşen ölümlü iş kazalarında Avrupa'da birinci, dünyada üçüncü sırada yer almaktadır. İş kazası sonucu ölüm sayısı 2008'te 865 iken 2011'de 1700'e yükselmiştir. İş kazası sonucu sürekli iş göremezlik sayısında belirgin bir artış söz konusudur. Meslek hastalıklarında durumumuz daha da trajiktir ve meslek hastalığı olgu sayısı gerçeğinden çok düşük gösterilmektedir. Ülkemizde yılda 35-40 bin civarında meslek hastalığı tespit edilmesi gerekirken SGK istatistiklerinde tespit edilen meslek hastalığı vaka sayısının 500-600 civarında olması, kamuoyunun da takdir edeceği üzere anlaşılır bir durum değildir.

6331 sayılı İş Sağlığı Güvenliği Yasasının yürürlüğe girmesinden sonra ilk kez gerçekleştirilen Kongrenin önemli tartışma başlıklarından biri de bu yasa olmuştur. 2010-2012 arasında yaşanan iş kazaları ve toplu ölümler sonucu gündeme gelen 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası, iş kazaları, iş cinayetleri ve meslek hastalıklarını önleyici bir yeterlilikte değildir.

Ne yazık ki, bu yasa da, sorunun köklerine inen ve ona göre çözümler üreten bir yasa değildir. Yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iş cinayetleri ve ölümler artarak devam etmektedir. Yasadaki en önemli sıkıntılardan biri iş yerinde "kaza" olduğunda, sorumlu tutulacak kişilerin yine aynı işyerinde ücretli olarak çalıştırılan mühendisler olmasıdır. Yasa ile iş kazalarında işverenlerin sorumluluğunu ortadan kaldırmaya yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

Çıkarılan yeni yönetmelikler de piyasa aktörlerinin çıkarları doğrultusunda hazırlanmıştır. Mevzuatta "iş güvenliği uzmanlığı" gibi bir tanım getirilmiş; böylece mühendisler ile teknik elemanlar bir tutulmuş; iş güvenliği mühendisliği büyük yara almış ve piyasaya açılmış du-

rumdadır. İş yeri hekimi ve iş güvenliği mühendislerinin eğitimlerini özel dersanelere bırakan, alanın ehli meslek örgütlerinin verdiği sertifikaları görmezden gelen, hizmet sunumunu ve eğitim aşamasını taşeronlara devreden, iş yeri ortak sağlık birimlerini tasfiye ederek işçi sağlığı ve iş güvenliği hizmetlerinin özel sektör eliyle yürütülmesini hedefleyen, idari yargı kararlarını görmezden gelen bir anlayışla oluşturulan mevzuat, işçi sağlığı ve güvenliği alanında süregelen krizi derinleştirecektir.

Neo liberal değişimin ruhunu yansıtan son "Ulusal İstihdam Stratejisi" de, yapılacak tüm düzenlemelere parça parça sızarak esnek, güvencesiz çalışma biçimlerini yaygınlaştıracaktır. Geçici-kiralık işçilik uygulamasına geçilecek, özel istihdam büroları yaygınlaştırılacak, kıdem tazminatları budanacak, "bölgesel asgari ücret" uygulaması yoluyla asgari ücret geriletilen, yeni genç işçiler güvencesiz ucuz emek sömürüsüne tabi tutulacak, bütün bunlar sosyo ekonomik kriz öğeleriyle birlikte işçi sağlığı ve iş güvenliği alanındaki krizi de derinleştirecektir.

Kongre'nin panel ve oturumlarında sunulan bildirimler ile yapılan tartışmalar sonucu işçi sağlığı ve güvenliği (İSG) alanında atılması gereken bütünlüklü adım, önlem ve düzenlemeler aşağıda kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

1. BM İnsan Hakları Evrensel Beyanname'si'nin 23. maddesinde belirtilen "Herkesin, kendi özgür seçimiyle belirlediği bir iş yerinde, adil ve elverişli çalışma koşullarında çalışma hakkı vardır" yaklaşımına uygun olarak, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önüne geçilebilmesi için iş yerlerinde "önce insan, önce sağlık, önce işçi güvenliği" anlayışı yerleştirilmeli, üretim süreçlerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği önlem ve uygulamalarına öncelik verilmelidir.

2. İş güvencesi ile işçi sağlığı ve iş güvenliğinin birbirini tamamladığı gerçeğinden hareketle, tüm çalışanlar insana yakışır "norm ve standartta" bir sosyal güvenlik şemsiyesi altına alınmalıdır. Sigortasız ve sendikasız çalıştırma önlenmeli, kayıt dışı ekonomi kayıt altına alınmalıdır. Sendikalaşmanın önündeki engeller kaldırılmalı, çalışanların sosyal ve ekonomik yaşamlarının iyileştirilmesi sağlanmalıdır.

3. İşçi sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili ulusal politikaların oluşturulması ve karar alma sürecine, TMMOB`ye bağlı ilgili meslek odaları, TTB ve sendikaların katılımı sağlanmalıdır. İSG alanındaki hizmetler kamusal hizmet olarak algılanmalı; ilgili meslek örgütleri, işçi, işveren ve hükü-

met temsilcilerinin katılımıyla bir koordinasyon mekanizması oluşturulmalıdır. TMMOB, TTB, sendikalar ve üniversitelerin görüşleri önemsenerek ilgili mevzuat yeniden düzenlenmelidir.

4. Sosyal hukuk devletinde iş yasaları çalışanların haklarını korumak ve geliştirmek amacını temel ilke edinirken, 4857 sayılı İş Yasası ile başlayan ve 6331 Yasa ile devam eden süreçte yapılan bütün düzenlemeler işverenlerin çıkarları doğrultusunda şekillendirilmiştir. Esnek ve kural dışı çalışmayı, işçileri başka işverenlere kiralamayı, taşeronlaştırmayı yasal hâle getiren, kıdem tazminatlarını, fazla mesai ücretlerini, sendikal hak ve yetkileri budayan bu Yasa ve diğer düzenlemeler yerine konunun taraflarının katılımıyla demokratik bir yasa çıkarılmalıdır. İş mevzuatı, eksenini "insan" olan çağdaş bir yapıya kavuşturulmalıdır.

5. 6331 sayılı yasayla "ağır ve tehlikeli işler" kavramı ve iş yerlerine "işletme belgesi" alınması zorunluluğu kaldırılmıştır. Ağır ve tehlikeli işler kavramının yasadan çıkartılması ve ilgili yönetmeliğin iptali çocukların, gençlerin, kadınların korunmasız olarak çalıştırılması, işletme belgesinin kaldırılması da iş yerlerinin daha az denetimi anlamına gelecektir. Yapılacak düzenlemelerde çocukları, gençleri, kadınları koruyucu hükümler yer almalıdır. Önceki yasalarda bulunan "iş yeri kurma izni" ve "işletme belgesi" alınması zorunluluğu da yeniden mevzuatlarda yer almalıdır.

6. İSG ile ilgili düzenlemeler ve uygulamalar, bütün iş yerlerini ve tüm çalışanları (ev hizmetlerini, hükümlü ve tutuklular dâhil) kapsamalıdır.

7. Ülkemizdeki iş kazalarının büyük bir çoğunluğunun küçük ölçekli iş yerlerinde olduğu gerçeği göz önünde bulundurularak kurul oluşturma zorunluluğunun en az 30 çalışanın bulunduğu iş yerlerinde de işletme bünyesinde İSG Kurullarının kurulması zorunlu hâle getirilmelidir. İş yerinin bir bütün olduğu gerçeğinden hareketle bir iş yerinde tek bir İSG Kurulu olmalıdır. Kurul oluşturulması ve karar mekanizmaları demokratikleştirilmelidir. Çalışan temsilcilerinin iş güvenceleri sendika temsilciliğiyle eş düzeye getirilmelidir.

8. "Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi" bileşenleri, hükümet ve işveren ağırlıklı bir yapıdan çıkartılmalı, çalışan ve meslek örgütleri ağırlıklı hâle getirilmelidir. Bu konseyin kararları tavsiye niteliğinden çıkarılarak yönlendirici ve fonksiyonel bir yapıya kavuşturulmalıdır.

9. 4857 sayılı İş Yasası ile İSG uygulamalarında “iş güvenliği mühendisi” yerine “iş güvenliği uzmanı” tanımı getirilerek mühendislik ile teknik elemanlık birbiriyle eşdeğer tutulmuş, iş güvenliği mühendisliği şeklinde bir yapıya dönüştürülmüştür. İş güvenliği alanında mühendislere de, teknik elemanlara da ihtiyaç vardır, ancak bu ihtiyaç “iş güvenliği mühendisliği” ve “iş güvenliği teknik elemanı” olarak ayrı ayrı tanımlanmalı ve bu yapı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar belirlenmelidir. “İş Güvenliği Mühendisliği” kavramı, TMMOB’nin belirlediği şekilde tanımlanmalı, 50’den fazla çalışanın bulunduğu sanayi işletmelerinde “tam zamanlı” iş güvenliği mühendisi çalıştırılması zorunlu hâle getirilmelidir. 10’dan az çalışanın bulunduğu iş yerlerinde İSG hizmet bedelinin karşılanmasında SGK prim kaynakları kullanılmamalı bütçede bu kalem için ayrı bir kaynak tahsis edilmelidir.

10. Önümüzdeki dönemde, mühendislerin ve doktorların lisans sonrası işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimlerinin üniversiteler, kamu kurumu niteliğindeki TMMOB’ye bağlı ilgili meslek odaları ve TTB tarafından verilmesi, sertifikalandırılması, böylelikle çağdaş yaklaşımların ülkemize kazandırılması hedeflenmelidir.

11. 6331 sayılı Yasa ile işverenlerin önlem alma yükümlülüğü ve devletin denetim görevi azaltılarak, sorumluluk iş güvenliği uzmanları, iş yeri hekimleri ve çalışanlara yüklenmiştir. İş yeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının yaptıkları tespitler, saptadıkları gereklilik ve öneriler yerine getirilmeden iş kazası ve meslek hastalıklarından sorumlu tutulmaları ve belgelerinin askıya alınması, gerçeklerle bağdaşmamaktadır. İş yeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının mesleki bağımsızlıkları ve iş güvenceleri korunmalıdır. Bakanlık kamusal denetim yükümlülüklerini yerine getirmelidir.

12. Daha etkin İSG denetimlerinin yapılabilmesi için 6331 sayılı yasaya bağlı olarak çıkarılması gereken yönetmelikler TMMOB ve ilgili kurum ve kuruluşlar ile üniversitelerin görüşleri alınarak bir an önce çıkarılmalıdır.

13. Kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapan iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanlarının asli görevlerinin yanında aynı kurum içinde veya diğer kurum ve kuruluşlarda görevlendirilmeleri, ek iş yükü ile uzmanlığın belirli bir yetkinlikle uygulanmasını ortadan kaldıracı niteliktedir. İş yeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarına başka görev verilmemelidir.

14. Çalışanlar, İSG ile ilgili sürekli eğitim verilerek bilinçlendirilmelidir. Bu eğitimler özerk olmalı ve ilgili meslek örgütleri tarafından verilmelidir.

15. Eğitim ve öğretim müfredatı, ortaöğretimden başlanarak İSG konusunu da içerecek şekilde yeniden düzenlenmeli, bütün okullarda İSG eğitimi yapılmalı, üniversitelerin ilgili fakültelerinde İSG kürsüleri kurulmalıdır. Tüm çalışanlar hak ve sorumlulukları üzerine sürekli olarak bilinçlendirilmelidir.

16. Çalışanlar ile işverenler arasında İSG duyarlılığı ve bilincinin oluşması sağlıklı ve güvenli iş yerinin oluşumuyla paralellik taşımaktadır. Bunun için güvenlik kültürü, aile kültürü ve toplumsal işçi sağlığı kültürü bir arada oluşturulmalı ve özendirilmelidir.

17. SGK tarafından yayımlanan İş Kazası ve Meslek Hastalıkları İstatistikleri ve özellikle de meslek hastalığı sayısı gerçekleri yansıtmaktan çok uzaktadır. Ülkemizde birçok konuda olduğu gibi İSG konusunda da sağlıklı veri ve bilgi toplanamamaktadır. İş yerlerinde kaza ve meslek hastalıklarına ait bilgiler bir veri tabanında toplanmalı, bu bilgilerden ölçme ve değerlendirme amaçlı yararlanılmalıdır. Bakanlık iş müfettişlerinin incelediği iş kazaları ve meslek hastalıklarıyla ilgili sadece sayıları değil rapor ve analizleri de kamuoyu ile paylaşmalıdır. Meslek hastalıkları hastanesi veya kliniklerinin sayısı artırılmalı, hekim ve işçi eğitimi dâhil, meslek hastalıklarının tespitine yönelik çalışmalar ivedilikle yapılmalıdır.

18. Dünyada ve ülkemizde ürkütücü boyutlara ulaşan çocuk emeği sömürüsü ortadan kaldırılmalı, çocuk işçiler rehabilite edilerek, eğitime yönlendirilmelidir.

19. Ucuz iş gücü olarak görülen kadınlara ve kadın emeğine yönelik tüm olumsuz uygulamalar kaldırılarak eşit işe eşit ücret uygulamalarıyla istihdamda fırsat eşitliği sağlanmalıdır.

Kamu kurumu niteliğinde bir meslek odası olmanın sorumluluk ve bilinciyle, ülkemizde kanayan bir yara olan İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusunda geliştirici ve iyileştirici çalışmalara katkı vermeye hazır olduğumuzu, bu yöndeki mücadelemizi sürdüreceğimizi kamuoyuna duyururuz.

TMMOB Makina Mühendisleri Odası

ETKİNLİK TAKVİMİ

ETKİNLİK ADI	YERİ	TARİHİ	SEKRETARYASI
Asansör Sempozyumu 2012*	İzmir	4-6 Ekim 2012	EMO ve MMO İzmir Şubeleri
Öğrenci Üye Kurultayı 2013*	Ankara	30 Mart 2013	Oda Merkezi
11. Tesisat Mühendisliği Kongresi ve Sergisi*	İzmir	17-20 Nisan 2013	İzmir Şube
7. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kongresi*	Adana	18-20 Nisan 2013	Adana Şube / İstanbul Şube
7. Ulusal Uçak Havacılık ve Uzay Mühendisliği Kurultayı*	Eskişehir	3-4 Mayıs 2013	Eskişehir Şube
6. Bakım Teknolojileri Kongre ve Sergisi	Sakarya	30 Mayıs - 1 Haziran 2013	Kocaeli Şube
8. Ulusal Ölçüm Bilim Kongresi	Kocaeli	26-28 Eylül 2013	TÜBİTAK – Kocaeli Şube
6. Endüstri Mühendisliği Bahar Konferansları	İzmir	4-6 Ekim 2013	İzmir Şube
9. Endüstri İşletme Mühendisliği Kurultayı	Eskişehir	6-7 Aralık 2013	Eskişehir Şube
7. Makina İmalat Teknolojileri Kongresi	Bursa	6-7 Aralık 2013	Bursa Şube
TMMOB Sanayi Kongresi 2013	Ankara	20-21 Aralık 2013	Oda Merkezi

* Etkinlik gerçekleştirilmiştir.